

**RECHT
DOEN
IN TIJD
VAN
ONBEHAGEN**

Voorstellen voor een veiligere samenleving

ChristenUnie

INHOUD

VOORWOORD	3
1. UITGANGSPUNTEN VOOR EEN VEILIGE SAMENLEVING	4
2. VEILIGHEID IN WIJKEN EN BUURTEN, IN STEDEN EN DORPEN	6
3. DE POLITIEORGANISATIE	8
4. DRUGSBELEID	10
5. PROSTITUTIE	11
6. MENSENHANDEL	12
7. TERRORISME	13
8. RECHTSPRAAK, HERSTELRECHT EN VERZOENING	15

VOORWOORD

Wie wordt er niet kwaad wanneer brandweermannen bekogeld worden met stenen terwijl ze een brand blussen? Waar staan we wanneer een busmaatschappij niet langer in een bepaalde wijk wil rijden omdat chauffeurs bedreigd worden? En wat te denken van politieagenten die de orde handhaven maar daarbij worden belaagd? Hoe gaan we om met slachtoffers van mensenhandel, prostitutie en drugs? Vraagt een goede aanpak van veiligheid en voorkomen van criminaliteit steeds zwaardere straffen en steeds meer bevoegdheden van politie en justitie? Waar eindigt de controle van de overheid en begint privacy? Actuele vragen in onze samenleving die om een antwoord vragen.

Eén ding staat vast. Wanneer misdaad en criminaliteit niet worden bestreden, ondermijnt dit het vertrouwen in de overheid en het vertrouwen in de samenleving. Daarnaast leiden incidenten tot grote maatschappelijke verontwaardiging. Er zal dus zichtbaar ingegrepen moeten worden bij criminaliteit en misdaad. Tegelijk moeten we ook werken aan maatregelen om dergelijk gedrag te voorkomen en oorzaken weg te nemen.

De ChristenUnie wil hiermee aan de slag vanuit het besef dat veiligheid een primaire overheidstaak is. Maar ook vanuit het besef dat veiligheid niet alleen een zaak van de overheid is, maar een zaak van ons allemaal. Daarom bevat deze notitie voorstellen om opnieuw in te vullen hoe een dienstbare overheid samen met een dienstbare samenleving werkt aan veiligheid en recht in ons land.

EEN DIENSTBARE OVERHEID....

Een dienstbare overheid is een rechtvaardige overheid. Een overheid die veiligheid biedt en recht en rechtszekerheid waarborgt. Dit zijn de belangrijkste voorwaarden voor een samenleving om in vrede samen te leven. Juist in een tijd waarin burgers hun ongenoegen en onbehagen publiek laten blijken is het de taak van de overheid om op dit punt recht te doen. Onrecht moet worden aangepakt. Uitbuiting kun je niet tolereren. Onveiligheid moet je serieus nemen. De wetten die de overheid stelt verdienen daarom een geloofwaardige handhaving. Daarbij mag het gezag en de autoriteit van de overheid niet ter discussie staan.

....HEEFT EEN DIENSTBARE SAMENLEVING NODIG.

Veiligheid, tegengaan van criminaliteit, en ook het voorkomen van misdrijven is niet alleen een zaak van de overheid, maar ook een zaak van de samenleving, van de burgers in de buurten, van werkgevers en werknemers, van mensen die bereid zijn om elkaar te helpen. We hebben gezien dat mensen hiertoe bereid zijn. Denk aan een programma als Opsporing Verzocht, waarbij kijkers een belangrijke bijdrage leveren aan het oplossen van misdrijven. Het kunnen doen van anonieme aangiften of een instrument als 'Burgernet' zijn daarnaast ook buitengewoon nuttig. Politie en justitie aan de ene kant en de burgers in de samenleving aan de andere kant kunnen echter nog veel meer voor elkaar betekenen. Daarom besteedt deze notitie uitdrukkelijk ook daar aandacht aan.

ChristenUnie Tweede Kamerfractie

Den Haag, 31 maart 2010

1 UITGANGSPUNTEN VOOR EEN VEILIGE SAMENLEVING

De ChristenUnie heeft samen met het kabinet de laatste jaren veel werk gemaakt van de verbetering van de veiligheids-situatie. Er zijn agenten bijgekomen. Bevoegdheden van politie en justitie zijn verruimd. Het verplicht afstaan van DNA-profielen heeft tot meer opgeloste misdrijven geleid. Ernstige overlast op straat en veel voorkomende criminaliteit zijn teruggedrongen met gedragsaanwijzingen, gebiedsverboden en het vastzetten van veelplegers. En criminele winsten zijn afgeroomd door de 'pluk ze' wetgeving te verruimen. Ondanks deze successen is nog een lange weg te gaan. Het oplos-singspercentage van geregistreerde misdrijven is veel te laag. Dit ligt al een tijd rond de twintig procent. Het opleggen van vrijheidsstraffen heeft te weinig effect. De recidive is en blijft te hoog. En de samenwerking tussen burgers en politie kan echt beter. Mensen willen wel werken aan veiligheid. Maar ze voelen zich hierin niet altijd gesteund.

De ChristenUnie formuleert vanuit deze waarnemingen een aantal uitgangspunten om samen verder te werken aan een veilige samenleving.

BESCHERMING VAN DE ZWAKKE STAAT ALTIJD VOOROP

Een dienstbare overheid komt op voor zwakken in de samenleving. Mensen die onrecht wordt aangedaan worden beschermd. Dat geldt voor slachtoffers van misdrijven en criminaliteit. Maar ook voor mensen die slachtoffer zijn van mensenhandel, drugsverslaving en prostitutie. Dat vraagt om heldere regels en adequate hulpverlening. Drugshandel en prostitutie spelen zich af in criminele sferen waarbij misbruik wordt gemaakt van de afhankelijkheid van kwetsbare mensen. Een overheid die probeert te reguleren, verliest de ambitie om deze zaken aan te pakken. Verschillende on-derzoeken naar de wereld van drugsgebruik en prostitutie laten zien dat in dit schemergebied veel criminaliteit is. Een groot deel van de in Nederland geproduceerde cannabis wordt naar het buitenland geëxporteerd. En onderzoeken naar vrouwen en mannen die werkzaam zijn in de prostitutie, laten zien dat een overgrote meerderheid dit gedwongen doet.

EEN GELOOFWAARDIGE OVERHEID VOERT GEEN GEDOOGBELEID

Het stellen van duidelijke grenzen sluit een gedoogbeleid uit. Het belangrijkste voorbeeld is drugsbeleid. Productie en handel in drugs zijn verboden, maar in geval van overtreding zal de overheid niet optreden. Het idee dat het onder voorwaarden gedogen van drugs criminaliteit voorkomt, is een naïeve redenering. Drugshandel en prostitutie gaan altijd gepaard met criminaliteit. Dat laat de praktijk zien.

MAAK HET CRIMINELEN LASTIGER

Criminelen hebben het vaak te makkelijk. De ChristenUnie wil een kentering op dat punt. Gelukkig zijn de afgelopen ja-ren stappen gezet, zo is het aantal coffeeshops sterk teruggedrongen. Met name in de buurt van scholen gelden strenge regels voor coffeeshops. We zien graag dat de komende jaren in de wijde omgeving van scholen geen drugs meer verkrijgbaar zijn. De wietplantages worden stelselmatig opgespoord en opgerold.

Op het terrein van de prostitutie ligt een wetsvoorstel dat strenge normen stelt en instrumenten geeft om misstanden als mensenhandel en uitbuiting in de prostitutie te voorkomen. Een geloofwaardige handhaving van die wet zal het einde van een groot aantal seksinrichtingen betekenen, omdat blijkt dat de 'ondernemers' wel aan mensenhandel doen en wel mensen uitbuiten.

PAK CRIMINELEN AAN OP HUN ZWAKKE PUNT: GELD EN GOEDEREN

Al Capone werd niet gepakt omdat hij een grote maffiaorganisatie leidde, maar omdat hij belastingfraude pleegde. Die aanpak moet inspireren. Criminele winsten komen altijd ergens boven water: daar moet dus meer aandacht voor zijn. Nieuwe maatregelen zullen steeds meer gericht moeten zijn op inbeslagname van de opbrengsten van met criminaliteit verkregen winsten. Dat betekent inbeslagname van grote vermogens bij de grote crimineel, en in beslagname van dure auto's of scooters bij de kleine crimineel. 'Eenvoudige misdrijven', waarbij de bewijsvoering overduidelijk is en vervolging naar alle waarschijnlijkheid leidt tot strafoplegging, worden van aanhouding tot straf binnen één week afgedaan. Politie, justitie en rechterlijke organisatie worden hierop ingericht.

Inkomensafhankelijke boetes dragen eraan bij dat elke wetsovertreder naar verhouding even zwaar wordt beboet. De ernst van een delict bepaalt hoeveel boete-eenheden betaald moeten worden. De hoogte van een boete-eenheid wordt bepaald door de hoogte van het inkomen van de overtreder. De mogelijkheid wordt geïntroduceerd om preventieve verbeurdverklaringen (inbeslagname door de staat) toe te passen, zodat een eventuele nieuwe wetsovertreding meteen wordt gesanctioneerd.

HET SLACHTOFFER CENTRAAL

Nog steeds draait het bij straffen en in het strafproces veel te veel om de aanpak van de dader. Elk misdrijf kent echter een slachtoffer. Diens positie moet recht worden gedaan. In het strafproces mag aandacht voor slachtoffers niet ontbreken. We doen daarom voorstellen om hun positie in het strafproces te verbeteren. De mogelijkheid om schade te verhalen moet verbeteren en de hulpverlening beter worden ingericht.

NIET MEER BEVOEGDHEDEN, MAAR BESTAANDE BEVOEGDHEDEN BETER GEBRUIKEN

De strijd tegen terrorisme heeft tot nu toe zijn vruchten afgeworpen. In Nederland heeft zich na 2004 geen aanslag meer voorgedaan. Er is voor het eerst in de Nederlandse geschiedenis een uitgebreid en nieuw instrumentarium voor politie, justitie en openbaar ministerie ontwikkeld dat het mogelijk maakt om terrorisme al in een ver voorstadium aan te pakken. Daarmee sluit de Nederlandse wetgeving beter aan bij de ons omringende landen. We staan op het punt dat de instrumenten van politie en justitie op orde zijn. Nu komt het niet langer aan op uitbreiding van bevoegdheden en maatregelen, maar op handhaving en preventie.

DE RECHTSSTAAT STAAT ALTIJD VOOROP

Criminaliteit leidt tot maatschappelijke verontwaardiging en angst. Terecht en begrijpelijk. Maar angst is een slechte raadgever. De eenzijdige roep om meer repressieve maatregelen zet de rechtsstaat buiten spel. Een consequente aanpak van criminaliteit en overlast is van belang. Maar deze moet niet het resultaat zijn van publieke verontwaardiging. De zorgvuldige toepassing van het recht staat in alle gevallen voorop. Dat laat onverlet dat handhaving van wetgeving, de aanpak van overlast en de bestrijding van criminaliteit voortvarend zal gebeuren. Daarin ligt een taak voor de rechtspraak.

ELKE VOORKOMEN MISSTAP IS EEN VOORKOMEN MISDRIJF

Voorkomen is beter dan genezen. Dat geldt ook voor criminaliteit. We zullen dus niet eenzijdig inzetten op het toepassen van straffen. In sommige jeugdgroepen werkt het statusverhogend wanneer men met politie in aanraking komt. Het verblijf in de gevangenis heeft een negatieve invloed op jongeren. De ChristenUnie nam het initiatief voor de zogenaamde Doe Normaal aanpak, waarbij de hele omgeving van een jongere wordt gebruikt om een gedragsverandering tot stand te brengen. Ouders en de school worden betrokken om concrete stappen te zetten in de verbetering van het gedrag van de jeugdige delinquent. Als de jongere zich niet aan de afspraken houdt, kan de straf, of maatregel, alsnog uitgevoerd worden.

EEN NUCHTERE AANPAK

Onveiligheid komt van buitenaf, veiligheid komt (ook) van binnenuit. Een veilig land is een land met een bewind dat ook politiek en sociaal de veiligheid van zijn burgers hoog in het vaandel heeft staan en daar veel voor over heeft. Die sociale veiligheid is niet altijd gebaat bij een heel zichtbaar en militant arsenaal aan technische veiligheidsmaatregelen. Het is niet gezegd dat burgers zich veiliger voelen als er meer camera's hangen. Onderzoek wijst eerder in tegenovergestelde richting. Veiligheid kan er juist bij gebaat zijn, dat er weinig zichtbare maatregelen genomen worden, die niet te hard op de trom van veiligheid slaan. Ook het praktische preventieve beleid kan zich beter achter de schermen voltrekken. Bedreigers van de veiligheid hebben geen podium nodig. Niet in de media, en ook niet in de politiek. Dit nuchtere en terughoudende beleid waarin ruimte is voor een stevige aanpak naast effectieve preventieve maatregelen is nog niet af. De organisatie van politie en justitie en de toegang tot de rechtspraak zal hierop verder worden ingericht.

2 VEILIGHEID IN WIJKEN EN BUURTEN, IN STEDEN EN DORPEN

In Nederland wordt al een aantal jaren gevraagd om meer veiligheid in de wijken en buurten. Overlast, verloedering, leegstand en hangjongeren bepalen in sommige wijken het beeld. Naar de beleving van burgers is het met de veiligheid op straat slecht gesteld. De laatste cijfers laten zien dat de veiligheid niet is verslechterd, maar licht is verbeterd. Dat laat onverlet dat ook de komende jaren verder gewerkt moet worden om de veiligheid in onze wijken en buurten verder te verbeteren. Repressie en preventie gaan daarbij hand in hand. Veiligheidsproblemen ontstaan nooit zomaar uit het niets. Vaak zitten daar een heleboel problemen achter. Het is daarom niet verstandig om alleen in te zetten op straf en repressie. Dan ben je gewoon te laat met het oplossen van echte problemen.

WE KUNNEN MEER SAMEN DOEN

Samen maken mensen een woonomgeving veilig. Dat doen we door op een goede manier met elkaar om te gaan en bij onveilige situaties in te grijpen. Bij misdrijven waarschuwen we de politie en bij burenruzies proberen we deze op te lossen. Daarbij is het nodig om in het uiterste geval ook de hulp van de politie in te roepen. En, wat vaak vergeten wordt, ook burgers mogen ingrijpen als zij stuiten op crimineel gedrag. Zij mogen zelfs vermoedelijke daders aanhouden. Vertrouwen in politie en justitie is daarbij dan wel een voorwaarde.

Een goede samenwerking tussen burgers en politie is van groot belang. Dat vereist allereerst zichtbaarheid van politie op straat. Het bezuinigen op politie kan alleen op het terrein van efficiency maatregelen en mag niet ten koste gaan van het aantal agenten dat op straat surveilleert. Daarom dient elke buurt een eigen wijkagent, of gemeentelijke wijktoezicht-houder, die direct aanspreekpunt is, te hebben. Ook blijft een goede politiezorg op het platteland noodzakelijk. Deze is nu nog vaak kind van de rekening bij incidenten in de stedelijke omgeving. Gemeenten worden aangemoedigd lokale toezichthouders aan te stellen die overlast, verkeersovertredingen, straatvuil, openbaar drank- en drugsgebruik, signaleren en aanpakken.

GEEF JONGEREN RICHTING EN PERSPECTIEF

Burgers ergeren zich aan respectloos en asociaal gedrag van (hang)jongeren. De ChristenUnie begrijpt de roep om keiharde aanpak van overlast, maar ziet ook de verhalen achter de overlast. Het is goed als een burgemeester op ernstige overlast kan reageren met een samscholingsverbod, maar het liefst is die maatregel niet nodig.

Jeugdcriminaliteit is een goed voorbeeld van hoe ingewikkeld het soms is om veiligheidsproblemen aan te pakken. Jeugdcriminaliteit heeft een heleboel oorzaken zoals schooluitval wat vaak weer samenvalt met middelengebruik. Problemen op school zijn weer moeilijker aan te pakken als de ouders van de jongere niet goed Nederlands spreken. Zulke problemen kan je niet alleen met verboden en straffen aanpakken. Nogmaals, als je daar aan toe bent, is het al te laat.

Er is een groep van 16.000 'overbelaste jongeren', voornamelijk in de grote steden. Door een instabiele thuissituatie, schulden, criminaliteit in hun directe omgeving, en psychische problemen lopen zij een groot risico geen diploma te halen en maatschappelijk uit te vallen. Deze jongeren hebben boven alles behoefte aan iemand die ze kunnen vertrouwen en die hen behalve grenzen ook richting geeft.

De overheid kan helpen perspectief te bieden. Dankzij de ChristenUnie is 500 miljoen geïnvesteerd in de aanpak van jeugdwerkloosheid, onder andere door investeringen in het MBO en in 'plusvoorzieningen' voor overbelaste jongeren om een startkwalificatie te halen. Het schoolverzuim is succesvol teruggedrongen. Met 22 gemeenten is specifiek ingezet op het terugdringen van overlast door onder andere Marokkaans-Nederlandse probleemjongeren, door gezinsmanagers en straatcoaches.

We willen doorgaan met deze aanpak. Daarnaast moet er ingezet worden op een voorziening die jongeren aan structuur en dagritme kunnen helpen. Investeren in jeugdwerkers/coaches met deskundigheid én hart voor jongeren, maar zorg ook voor voldoende alternatieven voor de 'straat' met culturele, recreatieve en sportvoorzieningen. Daarbij moeten er ook duidelijke grenzen zijn. Jongeren moeten bij hun eerste misstappen bijgestuurd worden. Daarom

is een besliste en gerichte benadering van ouders van overlastgevende jeugd onder de 12 nodig. Eventueel ondersteund door snelle maar lichte gezagsmaatregel.

BURGERS EN HUN EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID

Het is wenselijk dat burgers opnieuw verantwoordelijkheid dragen. Verantwoordelijkheid voor eigen veiligheid, maar ook voor die van hun omgeving. Op voorstel van de ChristenUnie is het Burgernet landelijk uitgerold. Burgers die in de buurt van een misdrijf aanwezig waren, worden ingeschakeld in de zoektocht naar de verdachten. Dit Burgernet kan in de komende jaren verder worden uitgebreid met urgente hulpverlening, het zoeken naar vermiste kinderen en inschakeling van burgers voor EHBO.

MAAK HET DE MENSEN MAKKELIJKER

De bereidheid aangifte te doen wanneer men slachtoffer is van een misdrijf kan worden vergroot door aangiften burger-vriendelijk in te richten. Zo moet ook in geval van kleine criminaliteit en overlast de aangiftebereidheid omhoog zodat een adequate aanpak mogelijk is. De mogelijkheden om in bepaalde gevallen anoniem aangifte te doen, zullen de komende jaren verder onderzocht worden. Hierbij is van belang dat misbruik wordt voorkomen en verzonnen aangiften niet leiden tot onnodig optreden van politie.

3 DE POLITIEORGANISATIE

De organisatie van de politie is continu in verandering. Nieuwe vraagstukken vragen iedere keer opnieuw om adequate maatregelen. En nieuwe technieken vragen om een snelle reactie. De politieorganisatie moet daar beter op worden toegerust. Wij pleiten voor wijzigingen in beheer, gezag, controle en uitvoering om het politiewerk in te richten op de problemen van deze tijd. Een aantal gerichte aanpassingen in de werkwijze om beter te reageren op nieuwe ontwikkelingen noemen we hier.

MEER DIENSTEN OP LANDELIJK NIVEAU ORGANISEREN

Veel politietaken zijn regionaal georganiseerd. Deze organisatievorm biedt niet op alle fronten een adequaat antwoord in een tijd waarin criminaliteit niet aan geografische grenzen gebonden is. Internetcriminaliteit en internationale misdaad vragen om een bestrijding met landelijk opererende politieteams. Grenzeloze criminaliteit, zoals internetcriminaliteit, vrouwenhandel en financiële criminaliteit worden in gespecialiseerde landelijke eenheden ondergebracht. Met name in de aanpak van financieel-economische delicten zal door een snelle aanpak van de politie met snelrecht en verbeurdverklaring van winsten een doorbraak moeten komen.

MINDER REGIO'S IN EEN DEMOCRATISCHE BEDDING

Het huidige aantal van 25 politieregio's kan in aantal worden teruggebracht. Gemeentelijke invloed hierop blijft van belang. Bij de inrichting van de gebiedsgebonden politiezorg wordt hierin voorzien. Democratische legitimatie is een vereiste in onze rechtsstaat. Daarom zal er verantwoording afgelegd worden aan de gekozen raden en staten.

POLITIE TERUG NAAR DE KERNTAKEN: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

De politie houdt zich met heel veel taken bezig. Dat is mooi, maar het is de vraag of het voorzien in maatschappelijke hulpvragen de taak van de politie is of van andere hulporganisaties. Wat ons betreft is het verlenen van hulp in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de maatschappelijke hulporganisaties zelf. Niet alleen brandweer of ambulancezorg, maar ook jeugdhulpverlening, maatschappelijke opvang, nood- en crisisopvang, enzovoorts moeten hierop toegesneden zijn. Deze hulpverleningsdiensten nemen daar waar mogelijk spoedeisende hulp aan burgers over.

NIET ALLE TOEZICHT HOEFT POLITIETOEZICHT TE ZIJN

Politietaken die de veiligheid niet in directe zin raken en dus niet behoren tot opsporing van strafrechtelijke feiten of handhaven van de openbare orde bij ongeregeldheden, kunnen worden overgebracht naar bestuurlijke toezichtorganisaties. Hierbij valt onder meer te denken aan verkeershandhaving, toezicht in het groene gebied en milieuhandhaving. Wat de ChristenUnie betreft worden de taken van de verkeerspolitie dus een taak van de VerkeersinspectieDienst.

THUIS IN DE DIGITALE WERELD

Ogen en oren openhouden in de wereld van internet, weblog, chatrooms en sociale netwerksites. Dat vraagt om specialisten die kennis hebben van opsporing en nieuwe media. Het karakter van internetcriminaliteit vraagt om lokale en landelijke aanpak. Bij de plaatselijke politie, zodat aangiften opgenomen en behandeld worden. En landelijke eenheden die opsporing en bestrijding tot taak hebben. Niet elk plaatselijk bureau kan en moet digitale criminaliteit zelf willen oplossen.

MEER SAMENWERKING MET ANDERE TOEZICHTHOUDERS

Samenwerken met andere toezichthoudende organisaties zal verder worden geïntensiveerd. Douane, arbeidsinspectie en bijzondere opsporingsdiensten zoals de milieu-inspectiedienst, kunnen veel meer samen doen. Vaak is sprake van uiteenlopende bevoegdheden: de douane kan in omstandigheden wel vorderen dat een kofferbak van een auto opengaat, waar een politieagent dat niet kan. Waar mogelijk kunnen de bevoegdheden en werkwijzen van al deze diensten worden geharmoniseerd.

SAMENWERKEN MET GEMEENTEN EN INSTELLINGEN

Daarnaast zullen met het oog op opsporing, (gemeentelijke) overheden en instellingen met publieke taken zoals woningcorporaties en energiemaatschappijen verplicht worden nauwer samen te werken met politie en justitie. Door, onder voorwaarden, gegevens te koppelen, kunnen misdrijven makkelijker aan het licht komen.

EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID BIJ GROTE EVENEMENTEN

Juist op het terrein van de handhaving van de openbare orde ligt de verantwoordelijkheid voor de veiligheid ook bij de organisatoren van grote evenementen. Ze zullen zelf zorg dragen voor de orde rond het evenement. Mocht politie-inzet nodig zijn dan zullen de kosten, via bijvoorbeeld een ticketheffing, moeten worden doorberekend.

FINANCIËEL

De afgelopen periode is er door het kabinet geïnvesteerd in de politie. Onder meer door het toevoegen van extra wijkagenten en forensisch assistenten. Daarnaast is er een bezuiniging ingezet op de efficiency van de politieorganisatie. Die efficiencywinst moet gehaald worden, er wordt nu nog veel dubbelwerk gedaan bijvoorbeeld op het gebied van inkoop en werving en selectie. Tegelijkertijd zal het nodig blijven om te investeren in de operationele sterkte van de politie. Dat betekent geld voor meer agenten. Ook willen we geld reserveren voor straatcoaches, jongerenwerkers en gezinsmanagers. Zij doen werk dat bijdraagt aan de veiligheid en ontlasten daarmee ook de politie van oneigenlijke taken.

4 DRUGSBELEID

Het gedoogbeleid is mislukt. De aanwezigheid van coffeeshops heeft geleid tot criminaliteit en overlast. Het drugsbeleid zit in een spagaat tussen wettelijke verboden en 'gecontroleerd' gedogen, het voorportaal van legalisatie. Eén ding staat vast: het gedoogbeleid heeft niet tot de gewenste doelstellingen geleid, zoals beperking van de overlast, tegengaan van verstoringen van de openbare orde, scheiding van hard- en softdrugsbeleid, gecontroleerde afzet en decriminalisering. Al deze doeleinden zijn niet gehaald.

Sommigen pleiten voor verdere regulering van het drugsbeleid door ook voorwaarden te stellen, waaronder 'semilegale' aanvoer door de achterdeur kan plaatsvinden. In het verlengde daarvan zal dan ook 'legale' teelt mogelijk moeten worden. Wat de ChristenUnie betreft is dit een vruchteloze onderneming. De ingezette koers om strenger op te treden tegen drugs, moet dus worden voortgezet.

STA GEEN DRUGSTOERISME TOE

Terecht is een aantal gemeenten in de grensregio's opgetreden door coffeeshops in de grensstreek te sluiten. Wat ons betreft worden in Nederland echter alle coffeeshops gesloten. Nederland is in de strijd tegen drugs verplichtingen aangegaan, met de Europese Unie en de VN en het is tijd deze serieus te nemen om zo drugshandel en drugsgebruik te bestrijden.

HAAL DRUGSGEBRUIK UIT DE SFER VAN 'NORMAAL HANDELEN'

Drugsgebruik is niet normaal en daarom behoort het gebruik van (soft)drugs in het openbaar aangepakt te worden. Eenduidige maatregelen zijn nodig om de overlast van coffeeshops te bestrijden en het gebruik van drugs terug te dringen. De ChristenUnie wil opkomen voor de burger die de overlast ondervindt en de verslaafde die hulp nodig heeft.

SCHRAP HET ONDERSCHIED TUSSEN HARDDRUGS EN SOFTDRUGS

Drugsverslaving ontluistert de mens. Dit geldt vanouds voor drugs als heroïne en crack. In toenemende mate is duidelijk dat dit ook geldt voor softdrugs en drugs die – onterecht maar dan toch – daarmee vaak op één lijn worden gesteld, zoals xtc en partydrugs. Het onderscheid tussen harddrugs en softdrugs moet daarom vervallen. Beide leiden tot een mens die leeft in afhankelijkheid van verdovende middelen.

HULPVERLENING IS GERICHT OP AFKICKEN

Er is maar één, en dan relatief, succes in het Nederlandse beleid. En dat is: zorg voor de gebruikers van drugs, de verslaafden. Vergeleken met andere landen gaan in Nederland weinig gebruikers ten onder aan drugsgebruik. Het zijn er echter altijd teveel. Dit zogeheten succes van het Nederlandse drugsbeleid heeft op de keper beschouwd echter niets te maken met het gedogen van drugs, maar is toe te schrijven aan het goed ontwikkelde hulpverleningsstelsel.

De zorg om de verslaafde medeburger, zal ertoe moeten leiden dat we hem helpen om van zijn verslaving af te komen. Niet om deze verslaving in stand te houden met andere middelen. De methadonprogramma's zijn alleen toelaatbaar als zij zijn gericht op het afkicken van de verslaafde. Het gratis verstrekken van heroïne op medisch advies is niet aanvaardbaar.

STRAFFEN WAAR HET PIJN DOET

Een duidelijk drugsbeleid is ook helder in het toepassen van straffen bij overtredingen. Zo zullen drugsrunners en drugstoeristen worden vervolgd. Wietplantages en drugslaboratoria zullen streng worden aangepakt. De inbeslagname van geld en waardevolle goederen moet worden aangevuld met het in beslag nemen van het onroerend goed waar deze activiteiten plaatsvinden.

5 PROSTITUTIE

De Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche, een vrucht van de deelname van de ChristenUnie aan de coalitie, is te beschouwen als een eerste stap om grip te krijgen op de sector en om de ergste misstanden tegen te gaan. Dit wetsvoorstel stelt prostitutiebezoek aan kennelijke slachtoffers van mensenhandel en uitbuiting strafbaar. Daarnaast is de hulp aan slachtoffers verbeterd en zijn in tal van steden zogeheten uitstapprogramma's ingesteld om prostituees te helpen een leven op te bouwen buiten de prostitutie.

OPNIEUW INVOEREN BORDEELVERBOD

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat de afschaffing van het bordeelverbod heeft geleid tot een verplaatsing van illegale en gedwongen prostitutie. Het aanbod van escortdiensten via internet is toegenomen. Daarmee verdwijnen mensen uit het blikveld van hulpverleners en autoriteiten. Bestrijding van de misstanden is dan ook niet voldoende. Illegale prostitutie moet worden bestreden. Onze voorkeur gaat hierbij uit naar herinvoering van het bordeelverbod. Niet omdat dit betekent dat we de illusie hebben dat prostitutie hiermee wordt uitgebannen. De ChristenUnie voert een nuchtere en realistische politiek en doet ook op dit punt niet aan luchtfietsen. De betekenis van een bordeelverbod is echter dat niemand geld mag verdienen aan de seksuele uitbuiting van het lichaam van iemand anders. Precies om dezelfde reden is ook het commercieel handelen in organen strafbaar. In feite is artikel 11 Grondwet in het geding. De onaantastbaarheid van het menselijk lichaam die in die bepaling wordt beschermd, betekent immers dat niemand bij handelingen die de integriteit van zijn of haar lichaam aantasten in een afhankelijkheidsrelatie mag worden gebracht. Dat laat onverlet dat andere maatregelen voorlopig nodig blijven om de ernstige misstanden uit te bannen.

VOORLICHTING

Duidelijke voorlichting aan jongeren zal hen weerbaarder maken tegen pooiers die als loverboy's hun verwoestende werk doen. Goede preventieprojecten op scholen, jeugdcentra, jeugdinrichtingen en asielzoekerscentra blijven van belang. Het invoeren van een hogere leeftijdsgrens om als prostituee te werken moet worden ingevoerd en zal naast preventie werken als extra drempel.

UITSTAPPROGRAMMA'S

Daarnaast zullen de uitstapprogramma's verder moeten worden uitgebouwd en blijven goede opvangvoorzieningen noodzakelijk. Hierbij valt te denken aan laagdrempelige hulp die bereikbaar wordt gesteld met een red-light-alarm voor slachtoffers van loverboys en prostituees. In het bijzonder moet de opvang voor minderjarigen die in de prostitutie terechtgekomen zijn, worden verbeterd.

HARDE AANPAK VAN KINDERPORNO

Het bezit van kinderporno en het bezoeken van websites met kinderporno is strafbaar. Een aanvulling op de wetgeving is nodig om providers aansprakelijk te stellen voor de inhoud van websites die zij faciliteren. Providers die onvoldoende maatregelen nemen om kinderporno te weren en te verwijderen, worden aangepakt.

SNELLE INVOERING VAN DE KADERWET REGULERING PROSTITUTIE EN BESTRIJDING MISSTANDEN SEKSBRANCHE

Deze wet geeft gemeenten meer in handen om grip te krijgen op de sector. Een vergunningstelsel maakt het mogelijk om de ergste misstanden tegen te gaan. Meer nog: het voorstel heeft voor het eerst in Nederland niet alleen de uitbater van prostituees op het oog, maar ook degene die als klant van het verschijnsel prostitutie profiteert. Juist omdat de klanten oog in oog staan met situaties waarvan zij weten dat er iets grondig mis is, kunnen zij niet buiten schot blijven. Zij weten immers wel of zij met meisjes, vrouwen en jongens te maken hebben die worden uitgebuit, illegaal in Nederland verblijven of anderszins tegen hun wil vastzitten. Het wetsvoorstel stelt daarom terecht het prostitutiebezoek aan kennelijke slachtoffers van mensenhandel en uitbuiting strafbaar.

6 MENSENHANDEL

Mensenhandel is in onze samenleving een groot kwaad. De bestrijding daarvan moet hoog op de agenda blijven staan. Na een periode waarin het aantal meldingen afnam, is het afgelopen jaar het aantal meldingen met ongeveer tien procent toegenomen. De politie, het openbaar ministerie en de overheid hebben een belangrijke taak om samen te werken in deze strijd. Mensenhandel vindt niet uitsluitend plaats met het oog op gedwongen prostitutie. Ook worden, met name, mannen in land- en tuinbouw onder slechte omstandigheden tewerkgesteld. Daarin is helaas een stijgend aantal mannen slachtoffer van mensenhandelaars. Wat is nodig?

MEER SAMENWERKING

Samenwerking tussen de verschillende overheid instanties zal verder moeten worden ontwikkeld. Bij de politie en het Openbaar Ministerie wordt al met specialistische teams gewerkt. Het is nu nodig dat binnen de rechtspraak speciale rechters zich buigen over de beoordeling van mensenhandelaren en mensen die zich schuldig maken aan uitbuiting. Hierdoor zouden ook loverboy's sneller bestraft kunnen worden.

ZWAARDERE STRAFFEN

Ernstige zedendelicten als verkrachting en mensenhandel behoren tot de zwaarst denkbare misdrijven omdat zij bij de slachtoffers en hun naasten diep ingrijpen. Alleen al om de samenleving tegen toekomstige misdrijven te beschermen, is het goed om de straffen voor mensenhandelaren te verzwaren. Wat de ChristenUnie betreft, moet bij recidive een levenslange gevangenisstraf mogelijk.

BETERE HULPVERLENING

Daarnaast zal de hulpverlening aan slachtoffers worden verbeterd. Met name zorg en veiligheid voor minderjarige slachtoffers is van groot belang. Het vergroten van de mogelijkheden van opvang en het verantwoordelijk maken van de betrokken instanties voor het opstarten van hulpverlening heeft prioriteit. Tot op heden is de angst voor represaillemaatregelen een hindernis om aangifte te doen. Er zal daarom verder worden gewerkt aan maatregelen om de aangiftebereidheid en het optreden als getuige in een strafzaak te stimuleren.

7 TERRORISME

Terroristen trekken zich niets aan van de nationale of Europese grenzen. Door het toegenomen gebruik van moderne communicatiemiddelen zijn terroristen in staat wereldwijd te opereren. Terrorismebestrijding kan daarom niet zonder effectieve internationale samenwerking. Niet alleen tussen landen in Europa, maar ook met de VS. Nederland kan het niet alleen.

Daarnaast zijn veel maatregelen ondernomen tegen radicalisering. Dat sluit aan bij de aanpak van criminaliteit. Voorkomen heeft prioriteit. Zwaartepunt van de deradicaliseringsinitiatieven ligt terecht op het lokale niveau. Om een terroristische aanslag of radicalisering van verschillende groepen extremisten te voorkomen moet dit instrumentarium steeds worden getoetst. Daarbij is meer kennis en analyse nodig over terrorisme, radicalisering en extremisme. Daarom is meer kennis nodig, die het liefst wordt verkregen door een onafhankelijk opererende dienst, die niet met de uitvoering van antiterrorismemaatregelen is belast.

Een aantal uitgangspunten is voor de nabije toekomst van belang.

ZICHTBARE MAATREGELEN ZIJN NIET ALTIJD DE BESTE MAATREGELEN

Daarbij moet worden bedacht dat een grotere zichtbaarheid van die maatregelen en een mobilisering van de bevolking in de strijd tegen terrorisme niet per se gunstig hoeft uit te pakken. De strijd tegen terrorisme is een zeer complexe zaak, die een lange adem vereist en het beste gedijt in de politieke en medialuwte. Terrorisme heeft als kenmerk dat het de angst en polarisatie in de samenleving aanwakkert. Dat effect van terrorisme kan op middellange termijn grote schade aanrichten. Die schade willen we voorkomen.

VOORKOM ONNODIGE AANTASTING VAN DE PRIVACY

Terrorismebestrijding mag niet automatisch leiden tot het vergaand inleveren van privacy door burgers. Bij elke maatregel die wordt genomen op het gebied van terrorismebestrijding moet verantwoording worden afgelegd over de verhouding tot de privacy van burgers. De doelmatigheid en noodzakelijkheid moet bij elke maatregel worden aangetoond. Het uitwisselen van steeds meer informatie, van steeds meer burgers en voor een steeds langere periode, betekent een uitholling van die doelmatigheid en noodzakelijkheid. Het blijkt dat de eindeloze verzameling van gegevens niet bijgehouden kan worden met een effectieve analyse. Maatregelen moeten na verloop van tijd worden geëvalueerd op het punt van effectiviteit.

BELAST DE BURGER NIET MET ONGERICHTE MAATREGELEN

Het opzetten van ongerichte telefoontabs en het langdurig bewaren van persoonsgegevens en computer- en communicatiegegevens zijn onwenselijk. Er zullen duidelijke afspraken gemaakt gaan worden om termijnen kort te houden en de toegang tot die gegevens zal beter worden geregeld.

De algemene identificatieplicht draagt niet bij aan verbeterde opsporingskansen. Deze maatregel wordt ingeperkt. Als je op andere wijze je identiteit genoegzaam kan aantonen, mag je niet meer worden beboet voor het enkele feit dat je geen paspoort of rijbewijs bij je hebt. Een autorijder moet zijn rijbewijs bij zich hebben, want hij moet laten zien dat hij rijvaardig is. Voor een voetganger geldt dit niet. Juist met het oog op het voorkomen van verlies van en misbruik met identiteitsbewijzen is het daarnaast heel verstandig om voor jongeren onder de 16 en voor ouderen boven de 70 de ID-plicht helemaal af te schaffen.

HOUD DE RECHTSSTAAT IN ERE

Strijden voor vrijheid gaat niet samen met het inleveren van vrijheid.

In het verlengde hiervan zal de bestaande wetgeving kritisch tegen het licht gehouden moeten worden. Voldoet de wetgeving aan de eisen, zoals onder andere geformuleerd in het arrest over de Hofstadgroep? De beginselen van de rechtsstaat zijn leidend in de strijd tegen terrorisme. Deze mogen niet worden opgerekt.

RELIGIEUZE ORTHODOXIE IS NOG GEEN TERRORISTISCHE GEZINDHEID

Er zijn opvattingen in met name islamitische kring, die op gespannen voet staan met wat de grote meerderheid in Nederland denkt en vindt. Een orthodoxe opvatting van de islam is echter bepaald niet meteen een bedreiging van de democratische rechtsorde. De grenzen worden aangegeven door de strafwet. Deze beschermen de samenleving tegen mogelijke overtreders van deze norm, maar evenzeer de burgers in de samenleving tegen de overheid; het strafrecht voorkomt immers dat de overheid haar boekje te buiten gaat en daarmee rechten van burgers schendt.

MEER MOGELIJKHEDEN VOOR UITZETTING

De aanpak van mensen die zich door daden en handelingen tegen de Nederlandse samenleving keren, kan worden verscherpt. Naast het uitzetten van verdachten van terroristische misdrijven naar het land van herkomst kunnen verdachten ook worden onderworpen aan beperkende toezichtmaatregelen. Voor terroristen met een dubbele nationaliteit wordt het mogelijk om hun het Nederlanderschap te ontnemen. Verder zullen beroepsverboden en ontneming van de democratische rechten worden toegevoegd aan de strafmaat.

8 RECHTSPRAAK, HERSTELRECHT EN VERZOENING

De afgelopen jaren is onder druk van de publieke opinie in Nederland de strafmaat voor ernstige delicten verzwaaard. Vergelding is nadrukkelijk onderdeel van de strafmaat. Maar het strafrecht dient vanouds meer doeleinden. Preventie is belangrijk. Maar ook resocialisatie: het bieden van nieuwe kansen aan wie zijn straf heeft uitgezeten. Voortbouwend op hetgeen de afgelopen jaren tot stand is gebracht, kunnen de komende jaren nieuwe accenten worden gelegd:

CONFRONTATIE VAN DADERS EN SLACHTOFFERS

Slachtoffers hebben spreekrecht gekregen in de rechtszaal. Er is reden om die ruimte nog verder te vergroten. De reden is dat meer confrontatie plaatsvindt tussen de dader en zijn slachtoffer. Daders moeten weten wat zij hebben aangericht; slachtoffers moeten de ruimte krijgen hun verhaal te doen.

VAN CONFRONTATIE NAAR GENOEGDOENING

Daarnaast moet er meer plaats komen voor genoegdoening richting het slachtoffer. Genoegdoening kan (soms) leiden tot verzoening. Zo komt er meer aandacht voor het leed dat daders aan hun slachtoffers berokkenen. Dit kan meewerken als preventie voor recidive. Genoegdoening aan de slachtoffers en zo mogelijk verzoening moeten daarom onderdeel uitmaken van strafproces en strafoplegging. De dader van een misdrijf zou wanneer het slachtoffer daarmee akkoord gaat de aangerichte materiële en immateriële schade onder ogen moeten zien. Wanneer een dader de veroorzaakte schade vergoedt en het slachtoffer genoegdoening biedt of zelfs komt tot verzoening dan kan dat leiden tot een lagere strafmaat.

DAADWERKELIJKE BIJSTAND AAN HET SLACHTOFFER

De bij criminaliteit toegebrachte schade zou niet langer voorwerp moeten zijn van een door het slachtoffer te voeren civiel proces tegen de dader. Deze schade moet verhaald worden op de dader en de inning zou door het Justitieel Incasobureau uitgevoerd kunnen worden.

DADERS BETALEN SLACHTOFFERHULP

De kosten van de strafoplegging voor de samenleving zijn teruggedrongen door de betaling van uitkeringen tijdens het uitzitten van vrijheidsstraffen te beëindigen. De kosten van het innen van boetes worden in rekening gebracht bij de overtreders. Ook de kosten van slachtofferhulp en van het schadefonds geweldsmisdrijven worden omgeslagen op daders. Tevens dragen veroordeelden bij aan de kosten van de rechtspleging. Daarmee worden de kosten van de tenuitvoerlegging van straffen verlaagd.

NA DE STRAF NIEUWE KANSEN

Het is van belang om een straf niet alleen in het perspectief te zetten van boetedoening maar ook in het perspectief van het geven van kansen om een nieuw bestaan op te bouwen. Wie de straf heeft uitgezeten, krijgt een tweede kans: terug naar school, of werken voor je levensonderhoud. De laatste fase van een straf is daarom gericht op resocialisatie en op het verkrijgen van vaardigheden om een nieuw bestaan op te bouwen. De hulp om die kans te pakken wordt ook in de eerste fase na de straf voortgezet. Veroordeelden krijgen een sterke stimulans om nieuwe kansen te grijpen door de strafzwaarte aftrek. Daarin kunnen veroordeelden kiezen tussen een kortere straf met plicht tot verrichten van nuttige arbeid, of een langere straf zonder arbeid. De strafzwaarte is in beide gevallen gelijk.

DE RECHTSPRAAK

Er is in Nederland een groot vertrouwen in de rechtspraak. Daar zijn we trots op, De uitspraken van rechters en de processen zijn van goede kwaliteit. We hebben geen corrupt rechtssysteem. Toch moet er telkens gewerkt worden aan de verbetering van de efficiency. Rechtszaken moeten niet langer duren dan nodig. Als blijkt dat er nog veel bureaucratie in het rechtssysteem zit, dan moet dat minder worden. Ook dat is kwaliteit.

Fractie ChristenUnie Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T : 070-3183057
F : 070-3183936
ChristenUnie@tweedekamer.nl